

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 11 • год. ХСVII • 14 юни 2019 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Продължение на темата

МЕТАФОРАТА "ТУРСКО РОБСТВО"

На стр. 3

ПОМНЕТЕ ДЕЦАТА ОТ ИЛИЕВА НИВА!

Вицепрезидентът Илияна Йотова участва в Националния младежки тракийски събор – поклонение

На 1 юни т.г. се състоя Националният младежки тракийски събор-поклонение „Илиева нива“, посветен на паметта на избитите през 1913 г. от турска войска над 200 деца на българи, прогонени от родните им места в Западна и Източна Тракия. От 2000 г. след решение на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, съборът се отбелязва като „Ден на тракийското дете“. Организатори на традиционния събор-поклонение са Община Ивайловград в лицето на кмета Диана Овчарова, Съюзът на тракийските дружества в България и неговият председател Красимир Премянов, Тракийският младежки съюз в България със съпредседатели Десислава Костова и Цанко Атанасов. Патрон на събитието е вицепрезидентът на Република България Илияна Йотова.

Поклонението пред паметта на избитите жертви започна със заупокойна молитва, отслужена от отец Георги пред мемориалния комплекс на Илиева нива, с тържествени слова на официалните лица и завърши

с едноминутно мълчание и полагагане на венци и цветя пред паметника на тракийското дете. Паметникът потъна в цветя.

В словото си вицепрезидентът Илияна Йотова заяви, че в българската история 1913-а е изключително трагична година заради погубения човешки живот,

но в същото време – величава, заради неговата сила, заради вярата и любовта към род и родина. „Единението е най-голямата почит за паметта на тракийските деца. Ние трябва да бъдем гарант за щастливото детство и успешното развитие на нашите деца. Нека в името на тях да не отмъщаваме,

но да помним историята. Да не забравяме, че мирът и човешките права не са веднъж завинаги дадени, за тях трябва да се борим всеки ден.“ „Тук, в небето над тази земя са ангелите на над 200 деца, чиито живот бе отнет без време. Коя е тази политика и власт, която може да оправдае това, което се е случило тук преди 106 години – съсечени деца и майчини писъци. Отговор ще продължаваме да търсим, но нашето присъствие днес е завет никога повече да не го допускаме“. Вицепрезидентът благодари на Съюза на тракийските дружества в България, който с активната си дейност поддържа жива паметта за тези събития. „На Балканите, знаем колко страшна може да бъде историята, когато един народ се изправя срещу друг. Когато велика сила диктува чужди интереси и сблъсква хора, които довчера са били съседи, подавали са си ръка в добро и лошо. Но днес българската държава показва на цяла Европа колко важни са Балканите за нея, да живеем в мир и разбирателство, и заедно да градим бъдещето“, подчерта Илияна Йотова. Вицепрезидентът посочи, че добросъседството означава справедливост и решени проблеми. „За тракийците повече от 100 години няма справедливост и българската държава трябва да постави твърдо въпроса пред турската за обезщетенията на тракийските бежанци, подчерта Илияна Йотова.

Преди това говори кметът на Ивайловград Диана Овчарова, която откри поклонението с думите: „Дали има човешко същество, което може да си представи трагедията на майките, неописуемия ужас на бащите от посечените им деца? Дали някой може да си представи какво е нужно да носиш в душата и сърцето си, за да може след това една такава жестока трагедия да посеем отново надежда, да замесим погача със сълзите на майките, да я сложим пред онзи духовен олтар, който ни извисява и ни прави българи? Помнете децата от Илиева нива! Помнете мъчениците! Помнете! Защото безпаметният народ е обречен народ!“

Продължава на 2-а стр.

НА ВТОРИ ЮНИ – В КИЕВ...

На 2 юни т.г., делегация от Съюза на тракийските дружества в България, водена от Михаил Вълв – зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на тракийското дружество в Ямбол“ посети Киев, за да отдаде почит на делото Капитан Петко войвода пред неговия паметник. В състава на делегацията бяха включени Петър Янков – зам. председател на ВК на СТДБ и председател на ТД „Капитан Петко Войвода“, Перник и Ели Воденичарова – член на ВК на СТДБ и председател на ТД „Родопи“ в Асеновград.

Продължава на 2-а стр.

...И НА ХЪЛМА ДЖАНИКОЛО В РИМ

По случай 2 юни делегация на СТДБ, водена от Краснодар Беломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ, посети Рим, за да отдаде почит на делото Капитан Петко войвода пред неговия паметник във Вечния град. В делегацията бяха още Гено Пухов – председател на тракийско дружество „Яни Попов“ – Сопол и заместник-председател на ВК на СТДБ, д-р Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ, Донка Петрова, член на ВК на СТДБ, Светла Пълева – юристка и Иванка Стоилова – завеждащ библиотеката на СТДБ. Тържественият ритуал се състоя на 1 юни на хълма Джаниколо, където от 2004 г. сред паметниците на пляеда гаргалдийци се издига и бюст-паметник на известния български революционер.

Продължава на 2-а стр.

■ В ОДЕСА – ПАРК „ТРАКИЯ“
Тракийското дружество в Одеса, чиито председател е Мария Грудева, със съдействието на местните власти и доброволни дарения, е изградило и открило пара, посветен на тракийските бежанци от с. Малко Шарково, Ямболско. Новият парк в Одеса носи името „Тракия“. Съюзът на тракийските дружества в България поздравява тракийците в Одеса с прекрасната придобивка и им прожелава нови успехи.

ЗА 15 ПЪТ – СЪБОР В ЛЕСОПАРКА „БАКАДЖИКА“

Преди началото на 15-ия национален тракийски християнски събор „Спасовден“ в лесопарк „Бакаджика“ мнозинството се поклониха пред паметника на загиналите при автобусна катастрофа в местността по време на събора на 28 май 2009 г. На Спасовден тази година на сцената се представиха 23 певчески състава и народни оркестри и 20 индивидуални изпълнители или общо повече от 400 участници. Съборът се организира от Съюза на тракийските дружества в България тракийското дружество „Тракия“ със съдействието на Община Тунджа и Община Ямбол.

На откриването бе отслужена панихида и бе изпълнен во-

доствет от свещенослужители на Сливенската света метрополия. Тук бяха кметът на Об-

щина Тунджа Георги Георгиев, управител Христо Колев, както зам. кметът на Община Ямбол и членовете на Върховния комитет на СТДБ Стефан Колев

– председател на тракийското дружество „Странджа“ – Бургас, Кирил Киряков – председател на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ в Сливен, Божанка Николова – председател на тракийското дружество „Лазо Лазов“ – Средец и др.

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов приветства участниците и гостите на събора, след което връчи на Михаил Вълв – зам.председател на Централното ръководство на СТДБ и председател на дружество „Тракия“ в Ямбол юбилейния медал „175 години от рождението на Капитан Петко войвода“ за неговата неуморна дейност в тракийската организация, като изтъкна и заслугите му за възстановяване на събора на Бакаджиците през 2014 г.

Много музика и песни звучаха от естрадата през целия ден. За разлика от други събори този не е конкурсен, той е събор – надпяване и надсвирване. И това и стана.

СПАСОВДЕН В АХЕЛОЙ

На „Възнесение Господне“, жителите на град Ахелой отбелязаха и Деня на своето родно място. Агатополюски епископ Иеротей отслужи утринната тържествена света литургия в местния храм, след което кметът на община Поморие Иван Алексиев и кметът на град Ахелой Иван Георгиев официално откриха традиционния Регионален тракийски християнски събор „Спасовден“, който се проведе за 13-и път в града. Участие в събора тази година взеха над 650 изпълнители с индивидуални и групови изяви. Първенците в събора бяха определени от почетно жури в състав: проф. д-р Стефан Чапкънов – председател на комисията, композитор и диригент; Мара Тенишева – музикален педагог; Димо Карабелов – фолклорист и краевед; Георги Драганов – народен певец. Всички изпълнители получиха грамоти за участието си в 13-ото издание на традиционния събор. За празничното настроение след събора се погрижиха талантили ахелойски деца, участници в различни школи и формации. А вечерта завърши с чудесен концерт на Христо Косашки и формация „Майсторите на танца“.

НА ВТОРИ ЮНИ...

Продължение от 1-а стр.

В деня на Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България пред паметника на Капитан Петко войвода в Киев се поклониха представителите на СТДБ, берабски българи, членове на Дружеството за българо-украинска дружба и много приятели на България. В церемонията взе участие и съставът на българското посолство в Киев начело с Костадин Коджабашев, извънреден и пълномощен посланик на Република България в Украйна. Михаил Вълв произнесе трогателно слово за делото и заслугите на Войводата. В тържествения ритуал, включващ минута мълчание и много цветя, бе събрана огромната признателност на тракийци и на всички участници в тържеството към Капитан Петко войвода, който посвещава целия си живот на възвишения идеал за свобода и независимост на България и на Балканите.

...И НА ХЪЛМА ДЖАНИКОЛО

Продължение от 1-а стр.

В церемонията взе участие и целият състав на българското посолство в Рим начело с извънредният и пълномощен посланик на Република България в Италианската република Тодор Стоянов. В прочувствено слово посланик Стоянов говори за патриотизма и себеотрицанието на легендарния войвода и изтъкна колко е важно и днес да носим в себе си искрата на родолюбие, за да бъдем полезни на своя народ и страната си. Краснодар Беломорски благодари за съпричастието към усилията на СТДБ да се поддържа жива паметта за Капитан Петко войвода в сърцето

на Европа и за сътрудничеството, превърнало се в традиция. С венец в цветовете на българския триколюр участниците в тържеството изразиха своето преклонение към българския национален герой и борец за свободата и независимостта на българи, италианци, гърци. На следващия ден посланик Тодор Стоянов прие делегацията на Съюза в посолството. В разговора бяха обсъдени въпроси, свързани с изграждането и поддържането на позитивния образ на България пред външния свят и ролята на патриотични обществени организации като СТДБ за запазването на българските традиции, историческа памет и национална идентичност.

ПОМНЕТЕ ДЕЦАТА...

Продължение от 1-а стр.

В словото си председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов припомни тъжната орис на тракийци, подчерта, че този ден е превърнат в традиция, която трябва да се съхрани, защото с нея се прекланяме пред ценността на детския живот, пред тежката съдба на българските тракийци, съпътствана от кръв и сълзи, и отправи послание за мир и щастливо детство на всички деца. Той напомни, че по инициатива на тракийската организация и на неговия тогавашен председател Костадин Карамитрев Съборът сега се провежда за 22 път. После награди с възпоменателния медал по случай 175-ата годишнина на Капитан Петко войвода Вицепрезидента Йлияна Йотова, кмета на община Ивайловград Диана Овчарова и Маргарит Петров – председател на тракийско дружество „Бойко Чавдаров“ в Харманли за активна подкрепа на тракийската кауза. Можем единствено да живеем така, че днес и утре, и никога повече, да не се случват чудовищните зверства, станали тук преди 106 години“, каза в словото си Станислав Дечев. Областният управител на Хасково призова да спрем с разделението в името на България. „Защото днес живеем в мир и в сигурност, и понякога дори не оценяваме това най-върховно човешко благо. Затова Ви призовавам, тук, пред паметта на невинните жертви, да дадем и спазваме обещанието си – да бъдем повече българи! Поклон пред тракийци! Бог да пази България и българите!“ На тържественото поклонение

присъстваха и народните представители Евгения Ангелова и Митко Полихронов, Дарина Кисьова-Зафорова – председател на Общинския съвет – Ивайловград. Изтъкнати тракийски дейци от цялата страна като чл. кор. проф. Васил Проданов – директор на Тракийския научен институт, членове на Централното ръководство и на Върховния комитет Цанко Атанасов, Кирил Сарджев, Маргарит Петров, Димитър Шалатапов, Веселин Костов, Милка Спасова, Михаил Димитров, Десислава Костова, представители на тракийските дружества от Ивайловград, Крумовград, Хасково, Харманли, Любимец, Стара Загора, Карнобат, София, Свиленград, Димитровград, от Бургас „Странджа“, Сливен, Ямбол и др.

Преди това сутринта в с. Пелевун се състоя възпоменателна церемония пред паметника на Капитан Петко войвода, където бях поднесени венци и цветя от тракийски организации от цялата страна. Кратки

слова произнесоха Кръстьо Деливанов – зам. кмет на община Ивайловград, кметицата на с. Пелевун Тая Четелязова и от името на СТДБ говори Десислава Костова. Хорът „Яни Попов“ на Ивайловградското дружество изпя „Петко льо, капитанине“... А Лазар Налбантов – народен певец и зам. председател на тракийското дружество „Странджа“ в Бургас изпя една малко известна песен за Войводата и бурно аплодиран.

МЕТАФОРАТА „ТУРСКО РОБСТВО“

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Не всичко е загубено все пак, въпреки мегафонните крясъци и морализаторските заклинания на шепа досадили вече на всички самопровъзгласили се пророци, анализатори на повикване, титулувани всичкочлози и обикновени откачалки с претенции за говорители на народа

Една моя публикация, предизвикана от поредния опит за пренаписване на българската история в услуга на съмнителни днешни политически цели, при това не български, събуди неочаквано силен за мен интерес и по-важно – едностранна подкрепа. Казвам, че е било неочаквано не защото се съмнявам в патриотичните чувства и здравия разум на мнозинството българи, а защото те обикновено са заглушавани от мегафонните крясъци и морализаторските заклинания на шепа досадили вече на всички самопровъзгласили се пророци, анализатори на повикване, титулувани всичкочлози и обикновени откачалки с претенции за говорители на народа.

Вече десетилетия те владеят тотално публичната сцена, задават насоката и темите на дебата, постулират, назидават и осъждат. Те са Постоянното присъствие, аз ги наричам „евъррийни“ на българската демокрация. Пред тях мнозина се стъписват, други плюят настрана и отминават, трети вътрешно негодуват, четвърти решават въобще да не си губят времето с тях.

Евъррийните решават, че всички са се прехласнали пред висотата на провикновенията им, че са изпаднали от обувките си, смазани от тежестта на авторитета им и неоспоримостта на абсолютната истина, захлупила собствената им нишета.

Та затова се изненадах и възрадвах на активната реакция. Не всичко е загубено значи! Продължавам с темата.

Премишният текст завърших с предложението да заменим „робство“ с „ГЕНОЦИД“, за да сме в крак с Марксовата теория за обществено-икономическата

формация, фактическата ситуация в Османската империя и прогресивното развитие на международното право. Тогава, както е известно, понятието геноцид не е съществувало, та се е наложили дори титани като Левски, Ботев и Вазов да използват неиздържаните в научно и некоректни в политическо отношение думички иго, робство, тирания и пр. А Милетич пък, с неговото разорение, съвсем фриволно се е отнесъл към нежните сетива на бъдещите социални и научни пуристи (чистофайници).

Първо да си изясним понятията, както някои настояват:

КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАКАЗВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО ГЕНОЦИД

(Приета от Общото събрание на ООН на 9 декември 1948 г. с резолюция 260 А (III). Ратифицирана с Указ № 300 от 23 юни 1950 г. – ДВ, бр. 153 от 1950 г. В сила за България от 12 януари 1951 г.)

Член II

В тази конвенция геноцид е всяко от следните действия, извършени с намерение да бъде унищожена изцяло или отчасти една национална, етническа, расова или религиозна група като такава:

- убиване на членове на групата;
- причиняване на тежки телесни или душевни повреди на членове на групата;
- умишлено налагане на групата на условия на живот, целящи нейното пълно или частично физическо унищожение;
- налагане на мерки за предотвратяване на ражданията в групата;
- насилствено предаване на деца от групата на друга група.

А сега да ви поднеса поредния списък турски зулуми, злочинства, кланета или както искате ги наречете (аз ги наричам престъпления) спрямо тракийските българи само за един сравнително кратък период на ХХ век – лятото на 1903 г. и 1913 г., повече от 500 години след окончателното завладяване на България от

Османската империя през 1396 г. Нека всеки прецени на кои елементи от конвенцията отговарят мащабите, средствата и последиците на унищожителните практики, приложени спрямо българите от Тракия и Мала Азия. Аз твърдя, че те отговарят на всички характеристики на престъпното деяние ГЕНОЦИД, така както е определено от ООН.

Представям отново пределно сбита картина. Трагичната реалност в нейната пълнота може да се научи от книгата на проф. Любомир Милетич, но тя, предупреждавам, не е за хора с изострена чувствителност и не става за приспивателно четиво. Обобщените данни, според чуждестранни и български източници, са следните:

1903 г.

– От редовната турска войска е избито пет на сто от мирното българско население в районите на въстанието. Опожарени напълно са 40 села, 8 са унищожени наполовина;

– 20 хиляди бежанци се спасяват на територията на свободна България;

1913 г.

– 2 юли – в село Булгаркьой са избити 1100 жени и деца и 350 мъже;

– 8 юли – в село Енидже е избито цялото население;

– 9 юли – в Одрин са избити 521 българи, преди това бити с железни прътове и сечени с ножове;

– 10 юли – всички пленени жители (неизвестен брой) на село Мустафа паша (днес Свиленград) са избити в клиницата за животни. Учителят дядо Въглярков е обезглавен заедно с майката на свещеника Слав; други са били скалпирани и след това обезглавени;

– 11 юли – в село Османли са обезчестени всички жени;

– 13 септ. – в село Деведере 80 души мъже, жени и деца са мъчени, изнасилвани и убивани в продължение на 3-4 дни;

– 23 септ. – в село Арноуткьой са избити 75 души, като повечето жени са съсечени, а 13 от децата са били на възраст между 1 и 9 години;

През периода са засвидетелствани и още садистични убийства:

– в село Гьокчебунар 40 души са изгорени живи в читалището, 400 жени и деца са изнасилвани 4-5 дена от редовна войска и башибозук;

– в село Черничево са избити 90 души от 1 до 80-годишна възраст;

– в село Покрован 20 души са избити с щикове, 45 са разстреляни, жените и децата са мъчени в 3 големи къщи. Труповете са запалени в църквата;

– в село Хухла са убити 42 души, църквата е взривена с бомби, селото е изгорено;

– в село Горно Ибриюрден редовна войска убива 52 души, изгаря живи няколко старици и опожарява селото;

– в Дедеагачко и Гюмюрджинско, където живеели 18000 български християни и 5000 българи мохамедани, са извършени страшни кланета и спрямо двете общности от редовната войска, преоблечена като башибозук;

– бежанска колона от 12 000 души е изстребена на място, като преди това според свидетелства на очевидци, са вадени очите на живи хора, хвърляни са полуживи хора в кладенци и пр.

– при преминаването на река Арда са застреляни и издавени около 2000 майки с деца;

– в Армаганската долина са избити около 800 души, главно жени и деца.

В Западна Тракия са избити още няколко хиляди българи, главно жени, деца и старци. Опожарени са 22 български села. Общо 367 000 българи са прокудени от родните си места в Източна и Западна Тракия и няколко десетки хиляди от тях са избити.

Това е, в максимално обобщен вид, ужасяващата истина за ГЕНОЦИДА над българите в началото на 20 век в Европа! Това е част от истината за робството, която някои съвременни проповедници-шарлатани (твърде меко казано) се опитват да фалшифицират срещу шепа жалки сребърника.

С продължаващо мълчание няма да ги надвием!

ТЕНДЕНЦИЯ ДА СЕ ИЗКРИВЯВА ИСТОРИЯТА

Пиша тези редовно по повод статията на Харалан Александров „Турското робство е метафора, историческата истина е друга.“

Наша поговорка казва, че „Крушата не пада по-далече от дървото“. Този път обаче се е търколила много, ама много далече. Фамилното дърво на автора, и то поколения назад, има дълбоки и здрави корени в родната българска земя. Самият той е известен със свои обективни анализи и коментари. И затова е нормално да си зададем въпроса „Какво е станало този път с това талантиливо момче?“ Няма да коментирам неговото Бог знае откъде родено „прозрение“. По-скоро, с дълбоко уважение към рода му, ще приема, че е грешка и резултат от временно объркване. Дано! Ще ви предложи нещо, което нашият „побратим“ „Екзархантимовска Светлина“, вест-

ник издаван в едно малко-голямо тракийско село в Бургаска област, публикува още през март чудесен материал от журналистката Петя Костадинова, писан като че ли специално в отговор на писанието на Харалан. С тази разлика, че го изпреварва с цял месец. Като че ли журналистката вече го е прочела. Това съвпадение е впечатляващо, защото показва, че появата на „писания“ подобни на „Метафората“, не са случайни, а са опит и тенденция да се променя историята.

Прилагам публикацията на Петя Костадинова, за да се убедите сами в това.

Ген. Тодор Бояджиев

ПЕТЯ КОСТАДИНОВА: НЕКА НЕ МЪРСИМ ИСТОРИЯТА С ИЗМИСЛИЦИ

Нека не мърсим историята с измислици! Нека говорим само

истината, защото само тя прави човека свободен. В този случай истината е, че на Трети март 2019 година ние честваме за 141 път освобождението на България от османско иго.

Та нека да знаят онези политици или по-точно онези политикани българи и чужденци, които измислят някакво мирно съвместно съжителство, едва ли не щастливо другаруване между българи и турци през цели петстотин години, че това не е било! НЕ Е БИЛО! А де да беше, но не е. Иначе нямаше да е богата и преизобилна с факти и документи нито историческата, нито литературната ни книжнина за безбройните мъки и страдания на народа ни. Нямаше да ги има и спомените на оживелите след Освобождението страдалци, живели по онова време.

А го има и Балканджи Йово, осакатен, че не дава сестра си,

– хубавата Яна на „турска вяра“ за харема на султана. Има я и Стоилова майка, млада побеляла и ослепяла от плач по отвлечения ѝ единствен и невръстен син за еничерските орди на султана. Щеше ли да го има бесилото на великия Васил Левски, гениалният Христо Ботев, загинал с четата си борци за свобода на връх Вола. Току така ли щеше най-после да се стресне „гиздавата“ Европа от ужасите в Априлското въстание? Кой би могъл да измисли гиганта Кочо Честименски, Бачо Киро? На кого щеше да хрумне, че пустите клисурци станали московци, а панагюрци – донски казаци“. Кому?

А ги има и Хаджи Димитър, и Стефан Караджа, и Георги Бенковски, и поп Груйо от средногорското село Баня, оставил кандилницата и расото и повел баняни на бой за свобода, щеше ли легендарният комендант на град Пана-

гюрище – Стоян Генчев да поведе цялата си челяд – синове и внуци под знамето на Априлското въстание и да загине с думите: „Не спирайте!“ Има я и безсмъртната Райна Княгиня и колко още „княгини“ и войводи, бунтовници, чийто имена са в сърцата на техните поколения и в Пантеона на безсмъртието. Тях кой може да ги преброи? Ами колко са безстрашните идеолози на освободителното движение!?

Пък ти, невзрачно човече, с недоразвито мозъче, искаш с лъжи и измислици да отречеш истината и да блеснеш пред лицето на историята. Знай, тази няма да я бъде. Защото истината е като слънцето – пробива всеки мрак и отново ярко свети. Така че истината за турското робство ще е жива, докато я има България и българи, където и да са те. И Трети март ще е винаги денят на Освобождението ни.

ХУБЕН СТЕФАНОВ ТЪРСИ СВЕТЛИНАТА

Излезе новата поетична сбирка на Хубен Стефанов „Наблизо има светлина“. Книгата излиза с марката на издателство „Български писател“ и с нея поетът посреща петдесетата си годишнина. Редактор на книгата е поетът Петър Василев, а художник Тодор Овчаров.

„Тъкмо при него – при Хубен – се вижда колко тясно може да бъде на думите и колко широко на мисълта и на поетичните внушения.“, пише редакторът Петър Василев.

Хубен Стефанов е може би един от най-афористичните поети в родната литература. И с пестеливостта на думите, с които търси не ефект, а мисъл, поетът изправя читателя пред огледалото на времето. Седнал на поетичното си стреме той се надбягва с птиците, зове надеждата, дири светлината, жадува за свободата.

Книгата му вече бе представена в залата на общината в Хасково. За поета и книгата му говори Мина Карагьозова. Поздрав отпрати струвен квартет „Виолина“.

Хубен Стефанов е известен деец на тракийското движение, ревностен защитник на тракийската идея.

ТРАКИЙЦИ

Сто пъти съдбата разкъсва нашето тяло. И ни изпращаше по всичките посоки, в мъчителния кръговрат от изпитания.

Но се събрахме отново във сърцата си, защото е една кръвта ни ... и България.

Хубен Стефанов
Наблизо има светлина
СТИХОВЕ

БЪЛГАРИЯ-ЕВРОПА

Моята земя е най-дълбока, с най-светлите небеса. Висока планина, дълбок кладенец. Водата – сладка и гласовита. Всички народи тук черпят дух.

Срещаме се като хора: историята ни разделя, бъдещето ни сближава. Ще бъдем част от една история. С поклон към всичките цивилизации от първата черта до днес.

Няма опит за забрана да се виждаме със Светлината.

Перо и Право отмиват кал и тиня и дълбоко пазят златоносния пясък на Свободата.

ВЪВ ФОКУСА НА ГОЛЕМИЯ ЗАВОЙ

Залива ни висок поток от думи.

А мисълта се крие като рибка между камъните.

Сега не иска с никого да разговаря за смисъла на битието –

Било небето лъскаво като тиган.

Напред, приятелю!

Още сме на стремето, както и дедите ни.

А зад нас е времето – тича по следите ни.

Поетът представя нова стихосбирка

НАДЕЖДА

Ще идва винаги, когато трябва.
Дори и без да си я викал.

И срещнеш ли разплаканата своя сянка,
не се плаши –
наблизо има светлина.

Граничната бразда – чия е?

На звучен български език каза, че е турчин.
Открих греха в славянските черти.

Детето на насилието иска да е сляпо.

Дано човек да бъде!

ХАСКОВО – МОЯТА УЛИЦА

Най-истинската улица в града с реката, край която редят се тополи.

Започва с Моста и Театъра,
минава през Площада към Първото училище,
И Банката и Банята, и магазините.
Върви сред къщите със сенчести дворове,
под свода на вековните дървета,
поели стъпките от калдъръма вечен.

Завършва с Моста между Църквите.

Нарича се ОСВОБОЖДЕНИЕ.
И... съществува.

ВЯРА

Казват,
че всичко е нетрайно.

Не! Не! Не!
Небето няма да се срути,
докато сме изправени.

Ние сме храмът,
ние сме колоните –

крайните и
безкрайните.

ДОМ

Ваза на прозореца...
Чака ме.

Прибирам се с цветя в душата!

ПЪТЯТ НА ДЕДИТЕ

Дали тук да стоя и да пушам корени като дърво

или да оседлая коня си...
И... да не питам защо...

Денят на детето – 1 юни, съвпадна с още един забележителен празник в Болярово: Двадесет и вторият национален детски фолклорен събор „Върбова свирка свири“. Ден, наситен с творческа надпревара и състезателен ентузиазъм за всички близо 500 участници в събора. А за тяхната малолетна публика – с дълги часове естетическа наслада и разнообразни забавления в крайградския парк. Падналият през нощта топъл дъжд превърна в този празничен ден освежения парк в красив оазис на детската забрава. А с всяка следваща година все по-талантливи участници идват тук. Момичета и момчета, чиито дарования на певци, инструменталисти и вихрени танцьори покоряват публиката и престижното жури. На 1 юни 2019 г. то бе в състав: председател – знаменитата Калинка Згурова, член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и членове: гласовитият Манол Михайлов и великолепият хореограф Румен Тодоров.

Водещият събор – обичаният актьор Кольо Пехливанов прочете поздравителен адрес от председателя на СТДБ Красимир Преманов. Състезателната програма откриха малките палавници от детска градина „Здравец“ – Болярово, чиито изпълнения предизвикаха у публиката възторг и умиление. А после се заредиха чудесни странджански и тракийски песни, кръшни танци и сладостни мелодии, сътворени от пръстите на невръст-

ИЗКУСТВО – ИСТИНСКО КАТО ЖИВОТА

ни музиканти и продукувани от обичта към фолклорната магия. Музикално-певческия и танцов национален детски форум уважиха народният представител Кристиан Вигенин, областният управител Димитър Иванов, проф. Иван Върляков (изп. директор на РАО „Тракия“), кметът на община Къркларели Мехмед Кисимоглу, кметът на община „Тунджа“ Георги Георгиев, председателят на Общински съвет – Болярово Атанас Дженков, общински съветници, кметове и кмет-

ски наместници. С едноминутно мълчане и свеждане на глави бе почетена паметта на обичаната ни землячка, незабравимата народна изпълнителка Елена Граматикова, неизменната емблема на събора. А после с вълнуващо приветствие към всички присъстващи се обърна кметът на общината Христо Христов, под патронажа на когото се провежда ежегодно мащабното културно събитие. Красив и колоритен поздрав за гостите и публиката въобще бяха изпълненията на местния детски танцов състав „Боляровче“, ръководен от техния почитан и обичан хореограф Румен Тодоров. Деца от различни селища на родината се стекоха тук, в Болярово, за да мерят дарба помежду си – представители а училища, читалища, детски комплекси, танцови и музикални школи... Дойде да попее и даровитият юноша Донко Марков, носител на множество отличия вече. Под

акомпанимента на баща си (акордеонистът Марко Марков) младежът покори и публиката в Болярово!

За двадесет и втори път българчета от близо и далеч убедиха почитателите си, ревностни зрители и слушатели, че песен синор няма; че хоро не старее, а вечно живее; че самодейното изкуство свети със собствена светлина, неподправено и самобитно, истинско като самия живот.

ПИСАТЕЛ ВЕРЕН НА ИСТИНАТА

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

110 години от рождението на Георги Попстаматов

За своя род и родното място публицистът Георги Попстаматов не се умори да разказва, не се умори и да пише по вестници и в книги. Баща му Стамат Райков Стаматов е роден през 1868 г. в село Блаца, Одринска Тракия. Починал през 1940 г. в Ахтопол. Служил е в църквата „Св. Спас“ в родното си село. Съзаклятник, заточеник с 15-годишна присъда. Като бежанец е служил в църквата в Ахтопол. В очерка „Организатор на въстанието“ – за Стамат Райков, Георги Попстаматов само на едно място фамилиарничи:

„За живота си в Одринския затвор поп Стамат отбягваше да говори. Той бе за него кошмар – мрачен и отвратителен. Еднъж го запитах:

– Тате, тежко ли бе в затвора?

Отговори ми с въздишка:

– Ако знаеш, че утре ще бъдеш свободен, а днес ти се отдава някаква, дори малка възможност да избягаш от затвора – ще рискуваш и ще се опиташ да избягаш! Може след това, като те хванат, да ти тикнат още петнайсет години, но тази мъничка възможност няма да я пренебрегнеш.“

В Одринския затвор поп Стамат прекарал четири и половина години и излязъл оттам на 2 август 1908 година, когато е обявена обща политическа амнистия – Хуриета. Година по-късно се е родил синът му Георги. През 1913 г. многолюдното семейство на поп Стамат е прокудено в България и се заселва в Ахтопол.

Георги Попстаматов завършва през 1928 г. педагогическото училище в Ямбол и 15 години учителства из Странджа. Заради прогресивните си идеи е преследван от фашистката власт. След Девети септември 1944 г. работи като репортер във вестник „Черноморски фронт“, дълги години бе кореспондент на вестник „Отечествен фронт“. Освен като журналист, той ни бе познат и като литератор. Книжовната му дейност започва през 1942 г. с романа „Рибари“ и поемата „Към нов живот“. В 1968 г. Профиздат публикува втория му роман „Далян Ропотам“, а с Георги Караславов (1904–1980) написана пиесата в осем картини „В цяла Странджа роб запява“ (1974).

Когато през 1975 г. Партиздат започна нова поредица „Художествено-документални биографии“, Георги Попстаматов предложи очерка

■ Георги Попстаматов

си за Илия Бояджиев „Роди го Странджа“ – изтъкнат строител на българското пролетарско кооперативно движение, деец на БКП, писател, драматург и публицист. Авторът бе положил много труд, проучил от всички страни живота и делото на родения в село Граматиково, Малкотърновско. Читателят проследява живота на Илия Бояджиев от ранното му детство, от основаването на горските кооперации в Странджа до последните дни и години от живота му като председател на Централния кооперативен съюз. Показва ни го като любим ръководител на трудовите кооператори в изстрадалата Странджа планина. И в тази своя книга Георги Попстаматов е верен на истината – използвал е не един или два спомена, както и оценки за героя от негови съратници и бойни другари.

Верен на истината е авторът и в очерците си от сборника „Преображенци“ (1980). На Георги Попстаматов дължим и вълнуващия разказ за последното гостуване на легендарния Михаил Герджиков в Бургас (което публикуваме със съкращение).

СРЕЩА С МИХАИЛ ГЕРДЖИКОВ

В началото на месец август 1939 година баща ми получи едно писмо. Прочете го мълком, повъртя го в ръка и пак го зачете, после го остави под скръстените си длани, опря гръб о огледалото на леглото и дълбоко се замисли. Беше болен. Острият му ревматизъм, придобит в Одринския затвор, проявяваше поредния си пристъп и го бе приковал на легло от цяла седмица.

– Прочети това писмо – обърна се той към мен.

Поех писмото и зърнах името на подателя: Димитър Ф. Арнаудов, от гр. Бургас. Тренпах. Димитър Арнауд

дов бе боен другар на баща ми от Преображенското въстание.....

Писмото бе кратко:

„Отче Стамате, Съобщавам ти радостната новина, че наскоро ще се видим с войводата Михаил Герджиков. Срещата ще стане на 12 август т. г. в Бургас. Гредай на всяка цена да дойдеш и ти.“

Писмото и мене развълнува. Среща с Герджиков? Това на

истина бе събитие, особено за татко, който лично познаваше водача на Преображенското въстание, бе изпълнявал негови инструкции, бе му докладвал за организаторската си работа в село Блаца, където бе свещеник.

– Проклетата болест! – въздъхна татко. – Сега ли се найде да ме скове? Да не мога да се видя с войводата, с Герджиков... Пустият му късмет.

След малко, с променен глас каза:

– Ще отидеш ти! Ще отидеш, ще се запознаеш с Герджиков, ще го поздравиш от мене и ще го поканиш да дойде в Ахтопол. Тук всички тракийци ще го посрещнем като най-скъп човек.

Отидох в Бургас един ден по-рано. Спрях право у Димитър Арнаудов, в малката му къщичка на улица „Овчарска“ 19 (днешната „Михаил Герджиков“). [.....]

Привечер Арнаудов ме заведе в кафене „Отечествено“ на улица „Поп Никола“ (днес „Осми март“), където ме запозна с неколцина преображенци и където се дообмисли уреждането на срещата. Реши се около нея да не се вдига никакъв шум. Само двамина – Георги Минков (1864–1943), някогашният задграничен представител на Одринско в Бургас и Кирило Узун, гьоктепенският войвода – ще го посрещнат на гарата и с фойтон ще го доведат в ресторанта „Ботевата механа“, държан тогава от малкотърновчанина Георги Градев, където се уреждаше срещата. [.....]

Когато на вратата се появи Михаил Герджиков – висок, строен, с дълга бяла брада, благородно лице, което излъчваше някакво невидимо, но осезаемо сияние и величие – старите му бойни другари не издържах, задъхах се от вълнение и лудо запрегръщаха любимия си войвода и другар от ония

славни въстанически дни и нощи в Странджа, отпреди 36 години! [.....]

Настаниха се всички около голямата маса, захласнаха и обаяни, в очакване да чуят думата на Герджиков. [.....] Но той не бързаше. От откъслечните му думи струеше мъдрост и тъга, от погледа му – интерес към преображенци, толкова много състарени от негодите на бежанската им орисия, от мъката им по родния край – въстанал, воювал и пак останал под робство.

Пръв заговори Георги Минков от град Бургас, под чиито зорки очи някога са минавали хиляди тайни заповеди и писма, оръжие и боеприпаси, войводи, четници и куриери.

– Натехаха годините, Мишел – по стар навик повдигна вежди той. И немотия ни затисна. Ама това е нищо, понася се. Другото, другото много боли, то не се понася: не успяхме ние тогава...

– Не е така! – припряно продума войводата Кирило Узун. – Как не успяхме? Море друсахме я ние тая Отоманска империя, та никакви ихтибар не и остана.

■ Книги на Попстаматов

Дядо Лефтер Мечев заговори по-бойко:

– По онова време турците ни наричаха разбойници, чорбаджиите – хаирсъзи и безделници, а сега, в „свободна“ България, халът ни е още по-лош. Чорбаджииството със своите жалки меке-рета, пак е на висок кон и пак ни тъпчи. [.....]

Герджиков го гледеше съсредоточено, но продължаваше да мълчи. Внезапно той запита:

– А приятели между младите имате ли?

– Ба! – усмихна се дядо Лефтер. – Хората вече взеха да разбират по-добре политиката. На тукашното пристанище повечето работници са тракийци и здраво държат. И в еснафа имаме добри другари. Мога да кажа, че тракийската маса в Бургас се очертава като най-прогресивна.

Георги Калоянов бе дошъл от Царево специално за срещата. Той каза, че тракийците по Черноморието – от Созопол до Резово – не могат да забравят родните си места...

– А-а-ах! – изпъшкаха едновременно неколцина и Герджиков ни изгледа натъжен. И запита:

– А стои ли още там, на брега конакът, дето... – Не се доизказа.

– А, падна... – Отвърна Калоянов. – Гивгирен бе, ама падна. Види се, тогава вие бая сте го разтърсили...

– Идва ми се натам – тихо, като на себе си, продума Герджиков.

Всички почувстваха, че в този момент той си припомня оня славен първи ден на Въстанието – 6 август 1903 година, – когато със своята голяма чета бе нападнал и превзел Василико, като най-напред бе атакувал с бомби турския конак. [.....]

Беше вече късно, когато заговори Герджиков. Наредени около него, старите комити го слушаха без да келпнат.

– Историята още не е казала своята дума по нашата революционна работа в

Широките му ноздри шавнаха, проеча задъханият глас на Димитър Арнаудов: „Син на майка Странджа, Кондолов не я забрави...“

– Кондолов ще надживее вековете. – тихо каза Герджиков.

После запя дядо Лефтер Мечев: „Ясен месец веч изгрява...“

На другия ден Герджиков щеше да отпътува за Пловдив. Този ден аз станах рано и тръгнах да търся фотоатели – такава задача ми бе възложена от преображенци, за да се направи обща снимка на присъстващите на срещата. Уговорих снимката с фотографа Недялков за 10 часа и отидох в кафене „Отечествено“, където бяха преображенци. Така стана тази снимка, увековечила един момент от живота на Герджиков – срещата му с преображенци от Бургаския край, 36 години след въстанието. [.....]

Изпращането на Герджиков към жепегарата спонтанно се превърна в тържество на тракийските бежанци. И когато влакът потегли – към Герджиков, застанал на прозореца, се протегнаха стотици ръце за сбогом. Десници протягаха и старите преображенци, просълзени, с потиснати от мъка сърца и с парещата мисъл, че това е може би последната им другарска среща. Уви, опасенията им скоро се потвърдиха: за пет-шест години изпокапаха почти всички. Отиде си и Михаил Герджиков – на 18 март 1947 г. От тази незабравима среща остана само снимката.

„Далян Ропотам“ е втори роман на Георги Попстаматов. Прекарал целия си живот на брега на нашето южно черноморско крайбрежие, дето е и центърът на черноморския ни риболов, във втория си роман Георги Попстаматов дава драматични картини от една тежка и сложна борба. Умело и органически е свързал авторът борбата с капризите, бурите и опасностите на морето с борбата между старото и новото, капиталистическото и социалистическото, консервативното и новаторското през първите напрегнати години след победата на 9 септември 1944 година.

... Написан правдиво и безхитростно, почти документално, той е и художествен документ за родилните мъки на новото в една област на живота ни, комай непозната на нашите читатели.“

Георги Караславов

ТРАКИЙСКОТО ДРУЖЕСТВО В СВИЛЕНГРАД (1920–1934)

КОСТА ЛЪОНДЕВ

(Продължава от миналия брой)

В отчетния доклад се изтъква, че през 1913 г. младотурците изгонват от Източна Тракия повече от 200 000 души, към които по-късно се добавят и 69 154 българи-християни, изгонени от Западна Тракия, които сега са пръснати из цяла България. Организираните в 150 тракийски дружества са 84 127 бежанци от 17 881 бежански семейства, от които 10 213 са от Източна Тракия, а 7 668 – от Западна Тракия. Още 50 семейства са в процес на организиране.

В раздела „Организационна дейност“ се посочва, че след бургаското, свиленградското дружество „Тракия“ работи най-добре. В района му има бежанци, организирани в 33 дружества. Но много от тях все още са извън редовете на организацията. Градското дружество наброява 230 членове. Настоятелството е провело десет настоятелствени и пет общи събрания, от които едното е околйско протестно събрание против Ангорския договор.

Един от главните въпроси, които вълнуват бежанците от Свиленградската околия е окончателното оземляване, спиране плащанията по наемите, искани от държавата. Финансовата му дейност се изразява в следните цифри: приход 50 900 лв., разход 48 400 лв., в наличност – 2500 лв.

Изказване пред конгреса прави Георги Василев – бивш секретар на Одринския окръжен революционен комитет: „Всички горвят за слабостите на вестника, на дружествата, на ВИК, без да са отговорили на въпроса за причините за това, а те са в липсата на върховен идеал, който да вдъхновява всички тракийци“. Другият делегат от Свиленград – Иван Димитров – изтъква доброто списване на в. „Тракия“ и предлага, също така, да се отпусне минимална сума за преобращени и сумата да се предвиди в бъдещия бюджет на организацията. При избора на ново ръководство (ВИК) на организацията като подгласници са избрани Яни Иванов със 179 гласа и Иван Димитров със 177 гласа. Завръщайки се от конгреса, делегатите запознават членовете на дружеството с неговите решения и ги призовават на масов протест срещу приетия от Народното събрание Ангорски договор. На 16 декември 1926 г. пред клуба на дружеството неговият председател Яни Иванов, който същевременно председателства и свиканото там събрание, дава думата на делегата на Десетия конгрес Иван Димитров (адвокат), който с пламенно слово говори за злочастия за

бежанците от Източна Тракия Ангорски договор, за обезщетенията, които им се полагат за насилствено отнетите им от турската държава имоти. След словото множеството – над 1000 души – тръгва от клуба с развято черно знаме, обикаля т. нар. Черменска махала (с най-много бежанци, над 120 семейства) с ленти на гърдите „Не забравяй Тракия“. Шествието стига до пазарния площад, където реч произнася адвокатът Стойко Илиев, член на настоятелството, който говори за мястото на Тракийската организация в решаването на проблемите на бежанците.

Вечерта в салона на Михаил Скулев младежите от дружество „Христо Ботев“ представят пред гражданите трагедията „Дамян“ в преработка на свиленградчанина П. Раковски, която разкрива страшните теглила на българите от Западна Тракия – глад, убийства. Ролите се изпълняват от младежите Блага Рашкова – учителка, Анна Катранджиева, П. Раковски, Атанас Станкушев, Стамо Армутлиев. Накрая духовният оркестър при читалището изпълнява песни, хора. Отчетен е чист приход от 4000 лв.

На дванадесетия конгрес на тракийската организация, проведен в Пловдив от 25 до 27 септември 1927 г. свиленградското тракийско дружество участва с шестима делегати: Г. Василев, Яни Иванов, Иван Качикозов, С. Лазаров и старият войвода Ангел Диамандиев. За председател на конгреса отново е избран Анастас Разбойников, а Г. Качикозов – за член на секретариата на конгреса.

Председателят на ВИК К. Георгиев още във встъпителната си реч приветства публикуването на новия закон за селскостопанското настаняване на бежанците и учредяването на нова Дирекция за бежанците. Съобщава, че броят на дружествата в страната е достигнал 170, че на конгреса присъстват 250 делегати и почти толкова гости. През отчетния период членовете на ВИК са посетили почти всички селища, в които има тракийски дружества. Така, свиленградското културно-благотворително „Тракия“ е посетено от К. Георгиев, Н. Константинов, Д. Дяков, които на публични събрания, преминали при голям интерес, държат речи, посветени на Ангорския договор от 1925 г. В доклада се отчита, че едно от новообразуваните дружества през 1927 г. е това в с. Керечлик (Варник) с председател Г. Панков. Висока оценка в доклада получава свиленградското културно-благотворително дружество „Тракия“, наред с тези от Кавакли (Тополовград),

Харманли и Райково. Те могат да служат за пример на останалите дружества в страната. Във финансовия раздел на доклада се посочва, че за издигане паметника на Екзарх Антим I суми са превели от Свиленградската околия дружествата от Пашакьой (Генералово) – 150 лв., Евджилери (Равна гора) – 345 лв., Керечлик (Варник) – 100 лв., Свиленград – 550 лв.

При проведения избор за нов ВИК Георги Василев е избран за негов член. Месец след конгреса, на 14 октомври 1927 г., се провежда годишното отчетно-изборно събрание на тракийското дружество в Свиленград. За председател е избран Яни Иванов, за подпредседател – Иван Димитров, за секретар-касиер – Коста Димитров Гаджаров, за дописник – Симеон Лазаров и за членове – Ив. Панайотов, Г. Балакчиев, Коста Янев, Тодор х. Колев. В контролната комисия влизат Ал. Стайков, Ат. Иванов, Ат. Мърдев. На 1 декември с. г. младежкото дружество организира в клуба вечеринка, посветена на делото на Лазар Маджаров и Петър Васков, отдала живота си за свободата на Тракия. В ръководството на младежкото тракийско дружество „Хр. Ботев“ в Свиленград се включват прогресивни тракийски младежи като Димитър Янев Иванов, братята Ламбо и Андрей Мърдеви, Панайот Костадинов, Иван Атанасов (Испитлища), Славка Испирова, Карамфила Секлемова и др. Нещо повече, в него са намирили убежище и някои преследвани от властта младежи заради комунистическите си разбирания, каквито са известните братя Алтъпармакови – Димитър Атанас и Янаки, емигрирали в СССР. При изборите за общински съветници в Свиленград през 1927 г. по настояване на К. Георгиев, председател на ВИК, тракийското дружество излиза със собствена бюлетина от трима кандидати – Симеон Лазаров, Стойко Илиев и Иван Димитров. При избора на контролния съвет на фабрика „Коприна“ за негов председател е избран Симеон Лазаров, въпреки заплахите на околйския началник Корнишки, (е ако с декларация не се откаже, ще бъде уволнен от служба. С. Лазаров не се отказва, но и не е уволнен. През 1927 г. започва своята дейност Комитетът за свободата на Тракия (тайната революционна организация, наследник на ВТРО). Комитет е особено активен в южните погранични райони. Възстановени са бойните групи в Свиленградската околия, ликвидирани от властта през 1926 г. Резултатни усилия влага енергичният Георги Василев,

който освен че е член на ВИК, е председател на КСТ от м. Октомври 1927 г. В качеството си околйски училищен инспек-

■ Георги Василев

тор на Свиленградската околия той се движи безпрепятствено из селата и покрай служебната си работа изпълнява и ролята на организатор. Обезпокоеният околйски управител Д. Дулев докладва с нескрита тревога на своя началник в Хасково, че в почти всички села на Свиленградската околия „без знанието и скрито от властта“ се организирани групи от млади тракийци, които били във връзка и в „разпореждането на водачите на нелегалната тракийска организация“. Особено неприятно за властите било обстоятелството, че назначените от Георги Василев началници на бойни групи, с изключение на един, били от „противници на днешното управление“. Настъпилото оживление сред тракийските бежанци, предизвикано от подписването на Ангорския договор, както и от сключената на 8 декември 1927 г. спогодба „Моллов-Кавандарис“, се отразява ярко върху работата на Тринадесетия конгрес, проведен в София на 7–9 октомври 1928 г. Делегати на дружество „Тракия“ от Свиленград са Яни Иванов, С. Лазаров, Г. Василев и Г. Качикозов. Отново председател на бюрото е Ан. Разбойников. В секретариата на конгреса е избран Г. Качикозов, в комисията по оземляването на бежанците – Я. Иванов. За председател на комисията по бюджета е избран Г. Василев.

В изказването си Я. Иванов подчертава, че част от земите, дадени на бежанците, са негодни за селскостопанско производство, че трябва да се опростят заемите, които са получили, защото това ги обрича на глад. Изказва се и С. Лазаров, който посочва, че изпращаните от него дописки до в. „Тракия“ не се отпечатват и че ако продължава така, той ще се откаже да бъде дописник.

Докладчикът по бюджета Г. Василев апелира дружествата редовно да привездат определените им вноски от ВИК, за

да може той успешно да провежда своята работа. Предлага на Конгреса да се избере Народен съвет от седем души, който да се свиква, когато заседава ВИК и членовете му да имат права, равни на тия на членовете на ВИК. Предложението се приема. В касата на ВИК свиленградското дружество през годината е превело 31128 лв. за подкрепа на неговата издателска и пропагандна дейност. Г. Василев и Я. Иванов са избрани за членове на ВИК. Тринадесетият конгрес утвърждава и редакционната колегия на изданията Библиотека „Тракия“ и Тракийски сборник като в състава й е включен и Анастас Разбой-

ников, наред с проф. Димитър Михалчев, Константин Петканов, Иван Пандалеев (Орманджиев), Христо Караманджиков и Димитър п. Николов. След конгреса, на 21 октомври 1928 г. се провежда поредното годишно отчетно-изборно събрание на културно-благотворително дружество „Тракия“ – Свиленград. В ръководството му са избрани Яни Иванов, С. Лазаров (от Ениджия), Спас Добрев (Свиленград), Коста Димитров (Башклисе), Г. Качикозов (Булгаркьой), Иван Атанасов (Испитли), Васил Канев и Спас Милчев (Чермен), Ал. Стайков (Чанакчъ), Димитър Стефанов и Господин Минков (Кадъкьой), Димитър Иванов (Ал Баяр, Мала Азия), а за запасни членове – Д. Ангелов (Башклисе), Иван Караиванов (Караач) и Ангел Армутлиев (Доган Хисар). След избора взема думата Г. Василев, член на ВИК и председател на КСТ, който пожелава ползотворна работа на ръководството и всички членове на дружеството, които трябва да се обединят под знамето на поробена Тракия и с общите усилия на тракийци и целия български народ да постигнат идеали си, написан на знамето им – завръщане на всички в родните огнища.

Три дни по-късно, на 24 октомври 1928 г., се конструира ръководството на дружеството с председател – Яни Иванов, подпредседател – Г. Качикозов, секретар-касиер – Коста Димитров, дописник – С. Лазаров и членове – Спас Добрев, Ив. Станков, Н. Карамалаков, Васил Канев, Г. Минков, Д. Иванов. В контролната комисия влизат Ал. Стайков, Ив. Атанасов, В. Канев. На същото заседание на настоятелството се избира и дисциплинарна комисия в състав: Тодор Колев от Чермен, Павел Скерлев и Коста Янев от Караач, Д. Ангелов от Башклисе. Председателят Я. Иванов прочита окръжно № 735 на ВИК, с което денят 26 март се определя за Ден на Тракия, който трябва да се чества по най-тържествен начин. Изработен е подробен план за целта: да се издаде позив до гражданите за значението на празника; от селските дружества да дойдат по десет души; в църквата „Св. Троица“ да се отслужи панихида, а председателят Я. Иванов да подготви реч за тържеството.

Ангелов от Башклисе. Председателят Я. Иванов прочита окръжно № 735 на ВИК, с което денят 26 март се определя за Ден на Тракия, който трябва да се чества по най-тържествен начин. Изработен е подробен план за целта: да се издаде позив до гражданите за значението на празника; от селските дружества да дойдат по десет души; в църквата „Св. Троица“ да се отслужи панихида, а председателят Я. Иванов да подготви реч за тържеството.

След конгреса, на 21 октомври 1928 г. се провежда поредното годишно отчетно-изборно събрание на културно-благотворително дружество „Тракия“ – Свиленград. В ръководството му са избрани: Яни Иванов, С. Лазаров (от Ениджия), Спас Добрев (Свиленград), Коста Димитров (Башклисе), Г. Качикозов (Булгаркьой), Иван Атанасов (Испитли), Васил Канев и Спас Милчев (Чермен), Ал. Стайков (Чанакчъ), Димитър Стефанов и Господин Минков (Кадъкьой), Димитър Иванов (Ал Баяр, Мала Азия), а за запасни членове – Д. Ангелов (Башклисе), Иван Караиванов (Караач) и Ангел Армутлиев (Доган Хисар). След избора взема думата Г. Василев, член на ВИК и председател на КСТ, който пожелава ползотворна работа на ръководството и всички членове на дружеството, които трябва да се обединят под знамето на поробена Тракия и с общите усилия на тракийци и целия български народ да постигнат идеали си, написан на знамето им – завръщане на всички в родните огнища.

Три дни по-късно, на 24 октомври 1928 г., се конструира ръководството на дружеството с председател – Яни Иванов, подпредседател – Г. Качикозов, секретар-касиер – Коста Димитров, дописник – С. Лазаров и членове – Спас Добрев, Ив. Станков, Н. Карамалаков, Васил Канев, Г. Минков, Д. Иванов. В контролната комисия влизат Ал. Стайков, Ив. Атанасов, В. Канев. На същото заседание на настоятелството се избира и дисциплинарна комисия в състав: Тодор Колев от Чермен, Павел Скерлев и Коста Янев от Караач, Д. Ангелов от Башклисе. Председателят Я. Иванов прочита окръжно № 735 на ВИК, с което денят 26 март се определя за Ден на Тракия, който трябва да се чества по най-тържествен начин. Изработен е подробен план за целта: да се издаде позив до гражданите за значението на празника; от селските дружества да дойдат по десет души; в църквата „Св. Троица“ да се отслужи панихида, а председателят Я. Иванов да подготви реч за тържеството.

Продължава в следващия брой

НАГРАДИ ОТ „КИТНА ТРАКИЯ ПЕЕ И ТАНЦУВА“

На 18 май в парк „Кенана“ в Хасково се състоя традиционният събор за народно творчество „Китна Тракия пее и танцува“. Съборът се проведе за 54-и път. В съревнованието участваха творчески колективи и групи от Област Хасково и страната.

Журито присъди на Представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ при тракийската организация – златен медал и грамота, а на детския танцов състав „Пъстрица“ – сребърен медал и грамота. Високите отличия са оценка за големите грижи, които се полагат от тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ за съхраняването и развитието на фолклора на тракийските българи.

ЛАУРЕАТИ НА „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

ЛЮБИМЕЦ

В различни селища на страната се състояха церемонии по награждаването на лауреатите на Националния конкурс за есе и разказ за ученици на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива) в Любимец участниците в конкурса заедно с Михаил Димитров, председател на Тракийско дружество гостуваха на кмета на Община Любимец. Специална среща, на която инж. Анастас Анастасов връчи „Голямата награда“ на Антоан Видев от IV клас за разказа „Пред календара“ и на Елена Янакиева за „Из спомените на моята баба“, както и специалната награда „Отличена творба“ на Елиза Белчева за „Какво е да си бежанец по спомените на баба“ и на Теодора Киришева за „Памет българска“. Всички участници получиха грамоти, свитъци, символи от организаторите на конкурса – Съюза на тракийските дружества в България и Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, получиха подаръци и от Община Любимец.

ПИШАТ НИ ОТ КАРНОБАТ

Членове на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ – Карнобат, водени от своя председател Милка Спасова присъстваха на освещаването на новия, позлатен купол на

Българската църква „Свети Георги“ в Одрин. Това средище на българщината и на българския дух, не само в Одрин, а в целия тракийски регион на Турция, се посещава редовно от местните

тракийци. Членовете на „Капитан Петко войвода“, преди 15 години, присъстваха и на тържественото освещаване на храма, след неговото възстано-вяване през 2004 год. На камбанарията са поставени керамични икони на четиримата евангелисти. Издигнат е и нов кръст. Представители на дружествата на тракийските българи от цялата страна, български изселници зад граница и стотици вярващи от цяла страна дойдоха в храма, за да присъстват на освещаването на купола. От името на карно-

■ Най-младите в организацията на събора на Илиева нива Милка Спасова поднесе на храма дар – икона, изобразяваща раждането на Младенеца.

■ Тракийците от Карнобат с иконата, която ще подарят

ДЕН НА ТРАКИЙСКОТО ДЕТЕ В ПЕРНИК

На 29 май т.г. се състоя 16-ият Ден на тракийското дете, организиран от Управителния съвет на 16 годишното тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ в Перник, посветен на трагедията на Илиева нива през 1913 година и Международния ден на детето – Първи юни.

Трета година този ден се организира съвместно с клуба на пенсионерите „Здравец“ в кв. Мошино, чиято председателка Стаменка Велинова е председател на комисията за работа с жените и децата в дружеството и най-вече поради това, че в този квартал живеят

най-много членове и активисти на тракийското дружество. Тази година активистката Павлина Стоянова доведе 11 деца, Светла Павлова – 6 деца, Иванка Георгиева – 3 деца, Магдалина Николова – 3 деца и др. Повечето деца носеха своите рисунки за изложбата, а три деца, живеещи на ул. „Юри Гагарин“ 1 там нарисуваха и представиха своите рисунки. Тържеството бе открито от председателката на комисията Стаменка Велинова, която предостави думата на Недка Господинова за слово – то бе кратко, но много емоционално.

Водещата Магдалина Николова – се-

кретарка на комисията, дългогодишна учителка и директорка на Детски градини, поздрави децата с декламацията на чудесно детско патриотично стихотворение. След това предоставяше думата на всички участници за песни и стихове.

Всички деца се представиха отлично в програмата, която продължи близо час и четвърт. За първи път се насладихме на чудесното изпълнение на групата деца на Павлина Стоянова.

След програмата всички деца бяха наградени от дружеството и почерпени с пасти и сокчета.

АЙТОС

Председателят на тракийското дружество в град Айтос Николай Димитров заедно с Ангел и Джем, ученици от средно училище „Христо Ботев“ в Айтос, участници в Националния конкурс за есе и разказ за ученици на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива).

ПОБЕДИТЕЛИТЕ В КОНКУРСА „МОЯТА ИСТОРИЯ ЗА ТРАКИЯ“

Стана известно класирането на конкурсните работи на областния ученически конкурс „Моята история за Тракия“, проведен по повод 120 години от основаването на тракийската организация в Стара Загора и 175 години от рождението на Капитан Петко войвода.

На второ място за рисунка (I–IV клас) е класиран Калоян Пенчев от ОУ „Свети Никола“ – Стара Загора, на трето е

Теодора Грудева от ОУ „Петко Р. Славейков“ – Стара Загора. За рисунка (V–VII клас) първата награда е за Полина Стоянова Тенева от ОУ „Свети Никола“, втората е за Мартина Ивова Тодорова от същото училище. Втора награда получава и Радост Банкова от ОУ „Петко Р. Славейков“ – Стара Загора, а трета Елица Станиславова Делчева от ОУ „Свети Никола“. За рисунка (VIII–X клас) първа

награда се дава на Мариела Драгоммирова Желязкова от гимназия „Иван Павлов“.

Раздадени са награди и за презентации в категорията V–VII клас, в която победители са Михаела Рачева от ОУ „Свети Никола“ и Габриела Минчева Минчева от ОУ „Петко Р. Славейков“. Вторите места са за Янита Димова и Виктория Бурова, и двете от ОУ „Петко Р. Славейков“, а трета награ-

да е за Йордан Красимиров Йовков от ОУ „Свети Никола“. За презентация (VIII–X клас) се класират на първо място Кадирджан Айдын Иса, на второ – Стилиян Славов Славов и Николай Христомиров Николов, на трето място Ростислав Руменов Лефтеров, всичките от НПГВМ „Иван Павлов“.

В конкурса за стихотворение, есе, разказ сред учениците от V–VII клас първата награ-

да е за Митко Стоянов Милев от ОУ „Свети Никола“, има две втори места за Габриела Минчева Ковачева от ОУ „Петко Р. Славейков“, и Таня Ковачева от ОУ „Свети Никола“, и две трети за Тихомира Димитрова и Валентина Кънчева Монева – и двете от ОУ „Свети Никола“.

Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора благодарен за участието на учениците в конкурса, на директо-

рите на училищата, които популяризираха след учениците и учителите информацията за конкурса, на учителите, които подкрепиха своите ученици при изяви им. Специална благодарност тракийското дружество и неговият председател Цанко Атанасов отправят към Иван Жерязков, старши експерт по български език и литература от РУО – Стара Загора.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ЧОВЕК ОТ ЕСТЕСТВЕНИЯ БЪЛГАРСКИЯ ЕЛИТ, С ИЗКЛЮЧИТЕЛНИ КАЧЕСТВА

Даниела Константинова за працядо си книжовника Христо Попконстантинов

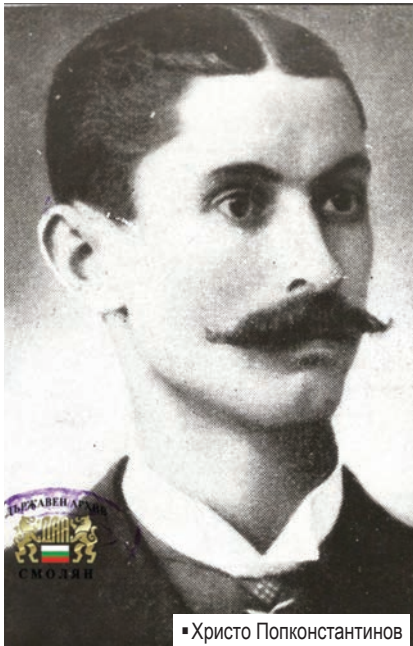
ИНТЕРВЮТО ВЗЕ
ЕМА ИВАНОВА

Христо Попконстантинов е български стенограф, писател и фолклорист. През април правнуците му Даниела Константинова и Георги Горбанов сложиха плоча на ул. „Бенковски“ 7 в София с надпис: „Тук живя и твори Христо Попконстантинов (1858-1899), изтъкнат изследовател на Родопите, писател и началник на стенографското бюро в Народно-то събрание.“

– На широката аудитория името на Христо Попконстантинов е малко познато. Какво трябва да знаем за него?

– Като изследовател в областта на фолклора, етнографията и лингвистиката и като публицист развива забележителна творческа дейност – издава повече от 17 самостоятелни труда, над 25 изследвания в периодичния печат, над 30 проучвания в областта на фолклора и езикознанието и над 200 публикации с обществено-политически, културен и научен характер. Христо Попконстантинов е типичен представител на цвета на българската възрожденска интелигенция – естествения българския елит, произлязъл от недрата на народа, най-вече благодарение на изключителните си качества. В този ред на мисли приваждам един пасаж от статията на Владимир Свинтила за явлението Захари Стоянов и онази невероятна епоха: „Да вземем първия родоповед Христо Попконстантинов. Неговата първа хроника е на нивото на летописца на поп Йовчо – един пълен примитив. Неговите писма от края на 80-те години са на нивото на изследователските трудове на Луи Леже – ако и не го превъзхождат (...) Това е типът на ускореното развитие, който превръща роман в модерни дейтели на промишлеността, културата и политиката. Исторически това е невъзможно. И все така, то се е случило.“

– Вие кога и от кого научихте за корените си?

• Христо Попконстантинов

– Сравнително късно, тъй като семейството ми беше разделено, баща ми Христо почина млад, а леля ми Невена живееше в Мюнхен и се запознахме едва в края на 80-те години. От нея, както и от материали, запазени у дома, научих много. Впрочем семейната история е като роман, една сага за служене на българската кауза, за война, смърт и емиграция. Прабаба ми Анастасия (Шина) Боботанова от с. Райково е пристанала на Христо Попконстантинов. Имат 6 свои деца и 1 осиновено. Шина е „обикновена“ българка от онова време – следва възрожденските ценности, и то на дело. Остава вдовица млада и за да се справи с децата, понякога си служела с камшик. Първородният ѝ син Кочо и дядо ми Георги отиват да следват инженерни науки (нали България е имала нужда от специалисти за проучване на минералните ѝ ресурси) във Фрайбург, Германия. Били са сред най-добрите студенти. Когато се отваря Балканската война обаче, Шина им пише да се приберат незабавно, за да бъдат мобилизирани. Дядо ми е имал малък недъг и не отива на война. Но първородният Константин воюва и загива при Селиолу. В по-късно време Шина мобилизира влиятелните си зетьове за изграждането на път към родното село на мъжа ѝ Петково, както и на водопровода там. На преклонна възраст неотразимата родопчанка предприема пътуване с па-

раход до Аржентина, за да види сина си Богдан, емигрант в Буенос Айрес. Дядо ми Георги става минен инженер (макар че учи и философия) с принос към минното дело у нас, директор е на мините в Перник; баща ми също беше минен инженер, а сестра му – архитект с кариера предимно в Германия.

– Какво образование е имал працядо ви, след като толкова много се е занимавал с книжнина?

– Във всеки случай не и много системно. Учил е в с. Устово. Но пък е син на свещеник, т.е. потомствена интелигенция. Трупа знания, събира внушителната за онова време лична библиотека от 80 тома. Ненавършил 15 години, става учител в Петково. След Освобождението изучава морзовата азбука и постъпва в телеграфната служба на Временното руско управление. През 1880 г. записва стенографски курс и е привлечен от Антон Безеншек за стенограф при Народното събрание. Преподава в Първа Софийска мъжка гимназия. Работи като шеф на Стенографското бюро в Народното събрание (1890–1899).

– 160-годишнината от рождението на працядо ви бе отбелязана по сериозен начин от Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ). Заради

написаната от него първа автобиографична книга за Капитан Петко войвода ли?

– Заради това, че працядо ми е виден родоповед, а централен клуб „Родопи“ е член на съюза. Разбира се, понеже Капитан Петко войвода е патрон на СТДБ, стана дума и за първата биография (1888 г.) на големия национален герой, написана от Христо Попконстантинов по изричната молба на самия Петко Киряков. Двамата са се познавали много добре, а и войводата е вярвал в добросъвестността и силата на перото на працядо ми. Така тази биография е не само първата, но и най-достоверната, що се отнася до дейността на Капитан Петко войвода до 1879 г. В края ѝ са приложени 26 автентични документа.

– Освен с Петко войвода працядо ви е имал пряк контакт с изключителни личности на епохата – Иван Вазов, Константин Иречек, проф. Марин Дринов, Захари Стоянов, Иван Шишманов, Стою Шишков и много други. Какво го е свързвало с тях?

– Факт, изненадващ само на пръв поглед. „Строителите на съвременна България“ от калибъра на працядо ми не са правили кариера в днешния смисъл. Неговата доминанта е да служи на родината си, отгук и самочувствието – съвсем основателно, и свободата на общуване с големи фигури на мисълта. Ключов момент е познанството му с д-р Ив. Шишманов, който го

• Даниела Константинова

привлича като фолклорист за сътрудник на Сборника за народни умотворения. К. Иречек му благодари писмено за данните за Родопите, използвани в негов пъттепис. З. Стоянов го поощрява да напише мемоари, които са необходими на нова България. С Иван Вазов си сътрудничат тясно. Освен че Вазов ползва неговите материали за Родопите, Попконстантинов е коректор и редактор на „Под игото“ – в запазено писмо до него големият писател уточнява някои детайли в тази насока. Працядо ми е бил човек с широко отворени очи

към света, с международни връзки. Той е сред малочислените български делегати на европейските конгреси по стенография в Париж, Мюнхен и Прага.

– Кое от написаното от него би звучало актуално или интересно днес?

– В контекста на опитите за ревизиране на Османското робство е интересна мемоарната му книга „Спомени за страшната пролет в Ахъчелеби през 1876 г.“, разказ на очевидец за издевателствата на турците срещу християнското население в Родопите след Априлското въстание. Диалектолозите на старинното родопско наречие и до днес разчитат на неговите „Материали за изучаване на родопското наречие“. Интересна за етнографите е „Разни обичаи през годината. От Ахъчелебийско“, както и увлекателният пъттепис „От Витоша до Родопи“.

– Кажете няколко думи за себе си – с какво се занимавате?

– Магистър съм по българска филология от Софийския университет, работила съм като преводач-говорител и редактор в БНР, преводач съм на свободна практика, занимавам се също с маркетинг и съм консултант-преподавател в СУ. (в. „Трета възраст“)

• Семейството